עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ה מהל' מעה"ק הל' יב ופ"ד מהלכות עבודת יוה"כ הלכה ג:
כח ב מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הלכה ו:
כט ג מיי' פט"ו שם הלכה ז:
ל ד מיי' פי"ח שם הלכה ח:

גמרא

והא בין בין קתני קשיא (א) אמר מר רבי מאיר אומר פיגול וחייבין עליו כרת מכדי כרת לא מיחייב עד שיקרבו כל מתיריו דאמר מר (ב) כהרצאת כשר כך הרצאת פסול מה הרצאת כשר עד שיקרבו כל מתיריו אף הרצאת פסול עד שיקרבו כל מתיריו והא כיון דחשיב ביה בפנים פסולה (א) כמאן [ב] דלא אדי דמי כי הדר מדי בהיכל (ג) מיא בעלמא הוא דקא אדי אמר רבה משכחת לה בארבעה פרים ובד' שעירים רבא [ג] אמר אפילו תימא בפר אחד ושעיר אחד לפיגולו מרצה (ד) ארבעים ושלש והא תניא ארבעים ושבע הא כמאן דאמר (ה) מערבין לקרנות והא כמאן דאמר אין מערבין לקרנות והא תניא (א) ארבעים ושמונה הא כמאן דאמר (ו) שיריים מעכבין הא כמאן דאמר אין שיריים מעכבין: מיתיבי (ז) במה דברים אמורים (ב) בקמיצה במתן כלי ובהילוך אבל בא לו להקטרה נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה או שנתן את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה רבי מאיר אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכמים אומרים (ג) אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר קתני מיהא את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה ופליג אימא כבר נתן את הלבונה במחשבה [ד] חדא דהיינו (א) רישא ועוד הא תניא ואחר כך קשיא:

מתני' (ד) ואלו [ה] (ח) דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול (ט) הקומץ והקטרת [ו] והלבונה

תוספות

כי מדי בהיכל מיא בעלמא קמדי. הקשה בקונטרס בהקומץ [כב] ושוחט [כג] נמי נימא דלא מיפגל דכי חשיב בקבלה איפסיל וכי זריק מיא בעלמא זריק ותירץ דהתם גזירת הכתוב הוא ובהקומץ זוטא (מנחות דף טז:) (י) תירץ דאותה עבודה שפיגל בה נעשית כולה בקדושתה שוחט ע"מ לזרוק או להקטיר וכן מקבל ע"מ לזרוק או להקטיר אבל הנך הזאות כולהו חדא עבודה היא ולא קרבו מתירין [כה] העבודה בקדושתן וקשה [כו] דכי פיגל בהזאות של בין הבדים אינך דהיכל מים נינהו אבל בהזאה ראשונה של בדים לא פריך דשאר הזאות של בדים מיא דים [כז] לומר יפגל באחרונה או כיון דחד מקום הוי אין בכך כלום [כמו שאפרש] בסמוך אי נמי י"ל דניחא ליה דלא הוו של בין הבדים מיא משום דלא נגמר הפיגול עד שיזרוק כל הזאות של בין הבדים אבל אותן של היכל לא תליא בהו גמר הפיגול כיון שאם נשפך הדם מביא פר אחר ויתחיל בהיכל ולא בין הבדים וכן ההזאות של מזבח הזהב לא תלו בהזאות של היכל למיגמר בהו פיגול של היכל ולרבנן לא פריך דכיון דאין מפגלין בחצי מתיר וצריך לפגל כל ההזאות אם כן לא נגמר הפיגול עד שיפגל בכולן מתחילת בין הבדים עד גמר של טהרו ומשני בד' פרים כדי לחשב ולפגל בכל המקומות קאמר ארבעה וה"ה בפר ראשון של בין הבדים ונשפך הדם והביא פר שני ועשה (פר שני) ממנו של היכל ושל מזבח בשתיקה דהוי פיגול לר' מאיר. ברוך. וקשה דאם כן פיגל בקומץ ולא בלבונה לרבי מאיר ליפרוך אמאי הוי פיגול בחצי מתיר והך [כח] עבודה לא נעשית בקדושתה וכי מקטר ללבונה עפרא בעלמא מקטר וכי תימא משום דהוו שני מינים אכתי קשה משני בזיכין אם לא נחלק [כט] כיון דבעו שני כלים דהוו כשני מינים והוי פיגול ורבינו תם מפרש דבחד מקום פשיטא ליה דלא אמרינן מיא בעלמא הוא דקמדי תחילת [ל] עבודה בגמר עבודה והכי גזירת הכתוב אבל בשני מקומות בהכי לא איירי קרא ומיא בעלמא קמדי: **משכחת לה בד' פרים.** וא"ת אכתי הזאות שבפנים היכי משכחת ליה פיגול בפר אחד מכיון שהזה בראשונה [לא] במחשבה אידך מיא בעלמא קמדי ולרבינו תם אתי שפיר דחד מקום הוא ויש לומר כגון שפיגל בהזאה אחרונה של בין הבדים: **הא כמאן דאמר שיריים מעכבין.** ל"ע פ' איזהו מקומן (לקמן דף נב:) דקאמר רמי בר חמא האי תנא סבר שיריים מעכבי ומייתי מברייתא ודחי לה והוה מצי לאתויי הך ועוד מברייתא דלעיל (דף לט.) דדמים הטעונין יסוד טעונין כיבוס ומחשבה פוסלת בהן ומוקמינן לה בשירים וכמאן דאמר דמעכבי:

הקומץ. הקשה בקונטרס בהקומץ זוטא (מנחות דף יד.) (י) למה לי דאין [לב] לו מתירין אלא הוא עצמו מתיר אחרים כדאיתא בגמ' תיפוק לי דבלאו הכי נמי פשיטא דקומץ לא מיחייב עליה משום פיגול דהא אי אכיל מיניה פקע פיגולו ממנו שהרי לא קרב מתיר כמצותו ותירץ כגון שהוצתה האור ברובו דחשיב כמאן דקרב המתיר כדקאמר בהקומץ רבה (שם דף כו:) מאימתי מתיר שירים באכילה משהוצת האור ברובו וקשה לפירושו דאי הוצת האור ברובו א"כ פקע פיגולו ממנו כדאמר עולא בגמ' (דף מג.) דאם ירדו נמי יעלו והוא הדין אפילו מאכילה כדמשמע בכריתות פרק אמרו לו (דף יד. ושם) וי"ל [לג] דמיירי שחציו העלה ע"ג מזבח וחציו לא העלה דעל ההוא דלארעא לא פקע פיגולו ממנו וחייב עליו אי לאו משום דהוא גופיה מתיר הוא דהא דאמר בגמ' (ל) לגבי קומץ [לד] דפיגול שהעלהו דפלגא מחית אארעא ופלגיה מסקיה אמערכה ומשלה בו האור פקע פיגולו ומסקינן ליה לכתחילה ובפ' אמרו לו (גם זה שם) מתירו ליה לאכילה מיירי כשהיה כבר על המזבח ההוא פלגא דמחית אארעא אבל היכי דלא עלה למזבח מעולם לא כדמוכח בכריתות (גם זה שם) דאותו קלת [לה] דחוץ למזבח לא מסקינן ליה והוה ליה פיגול אע"ג דרובא דאבר אמזבח אם איתא דלא הלכו באברים אחר הרוב וכל שכן קומץ דמיפרת דלא מסקינן ומיהו פי' [לו] בקונטרס (מ) דבגמרא משמע דאפילו לא עלה אמזבח מסקינן ליה לכתחילה ולא דמיא להיא דכריתות כמו שמפרש ר"ת [לז] שהקומץ כולו חשוב אזכרה אחת [לח] וההוא פלגא דעל המזבח משיך ליה לפלגא דאארעא דאי לאו הכי הוה ההוא דעל המזבח קומץ שחסר וירד וא"כ כיון דמסיק ליה פקע פיגולו ממנו אבל פלגא דאבר לא משיך אידך פלגא דהוא עלמו שלא הוקטרו אימוריו כשר אע"ג דמעיקרא פלגא דעתך דקומץ גרע משום דמיפרת ומפרש ר"ת דטעמא דקומץ לאו משום דהוא מתיר אלא משום דלא שייך ביה הרצאה [לט] דאי אכלו ולא העלהו אם כן לא קרבו מתיריו ואי העלה חציו פקע פיגולו מכוליה אפילו מההוא דלארעא והא דקאמר בגמרא ומוצאה אני את הקומץ בהדי

רש"י

והא בין בין קתני. דמשמע או בזו או בזו: **אמר מר כו'.** אמאן דמהדר לאוקומי טעמא דר"מ משום מפגלין בחצי מתיר קפריך נהי נמי דבעלמא בקומץ ולבונה איכא למימר מפגלין בחצי מתיר אלא בחצי זריקה היכי אמר ר' מאיר פיגול: **מכדי כרת לא מיחייב** (הא [ז] וכו') **עד שיקרבו כל מתיריו.** שתיכלנה עבודותיו: **דאמר מר.** בפ' שני (לעיל דף כח:): **כי הדר מדי בהיכל מיא בעלמא קא מדי.** ונמצא שלא זרק דמו דהא מתנה אחת מהן מעכבת דבשלמא מפגל בשחיטה אע"ג דפסליה והדר זרק ליה או במחשבה או בשתיקה כיון דפיגל בעבודה [ח] ושוב לא הוציא בו מחשבת פסול אחר אע"פ שזריקת דמו [ט] דם פסול הוא כיון דרבי רחמנא פיגול בשחיטה כדאמרן בפרק ראשון (לעיל יג.) בדברים המביאים לידי אכילה הכתוב מדבר ע"כ בהכי אמר רחמנא לפגול וזריקה זו כמו שהיא מרצה לפיגולו וכן לרבנן דבעו מחשבה בכוליה זריקה ולמאן דמוקי נמי טעם דר"מ משום דעת ראשונה ופיגל בכל העבודה בכה"ג אמר רחמנא לפגול דלא משכחת לפגול בזריקה אלא בהכי אלא למ"ד טעמא משום חצי מתיר אין כאן זריקה כיון דלא גמרה מחשבת [י] פיגול ועשה סופה לדעת כשרה זיל הכא חצי עבודה היא וזיל הכא חצי עבודה היא: **משכחת לה.** הא דקאמר ר"מ פיגול: **בארבעה פרים.** פיגל בין הבדים בכל מתנותיו ונשפך הדם ושחט אחר והזה על הפרכת ואחד [יא] על הקרנות ואחד לטיהרו של מזבח וכיון דקיימא לן בסדר יומא (דף ס.) כולהו [יב] כפרה בפני עצמו ואי עבדינהו כהלכתן מתכשרה עבודה בהכי אפילו לרבנן דפליגי עלייהו דר' שמעון ור' אלעזר בנשפך הדם באמצע מתנות בהא מודו דאין צריך לחזור ולהזות במקום שגמר כל הזאותיו כדאמרי' התם [סא:] הלכך הכא נמי פיגל שהרי קרבו מתיריו של כל אחד ונגמרה העבודה בחבירו אבל בפר אחד מודה ר"מ דלא פיגל משום דלא גמר [יג] זריקה מעולם: **לפיגולו מרצה.** כי היכי דאם חשב בשחיטה קרי לה לזריקה [יד] דם הפסול הזה קרבו מתיריו לרצות לפיגולו כי חשיב ליה (ג) בחצי זריקה נמי ושתק בחציה כל זמן שלא עירב במחשבה [טו] אחרת הוי ריצוי לפיגול: **הא כמ"ד כו'.** פלוגתא דר' יאשיה ור' יונתן היא (יומא דף נז:) במתן הקרנות [טז] ולקח מדם הפר ומדם השעיר חד אומר שיהו מעורבין וחד אומר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו: **והא.** דקתני ארבעים ושבע כמ"ד אין מערבין את הדמים למתן קרנות (והוו תמני) [יז]: **שירים.** שפיכת שירים ופלוגתא דר' עקיבא ור' יהודה היא לעיל (דף מ.) אם כלה כפר כו': **בד"א כו'.** בתוספתא דמנחות קתני לה. בד"א שהמנחה נפגלה בעבודה אחת בקמיצה או במתן כלי ובהילוך שאין שם אלא עבודת מתיר אחד שאין קמיצה ומתן כלי [יח] בלבונה והילוך במנחות [דף טז:] מפרש ליה דלא שייך בלבונה: **בא לו להקטרה.** שהיא עבודת שני מתיריו [יט] נתן כו' אלמא אפילו ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה קאמר ר' מאיר פיגול אלמא [כ] מפגלין בחצי מתיר ותיובתא דר"ל: **אימא וכבר נתן לבונה במחשבה.** הלכך שניה שבשתיקה על דעת ראשונה עושה: **דהיינו קמייתא.** דראשון במחשבה הא תנא ליה נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה למה לי למיהדר למיתני [כא] או את הקומץ בשתיקה וכבר נתנה לבונה במחשבה מה לי להקדים קומץ מה לי לבונה: **ועוד הא תניא.** בברייתא אחריתי או שנתן את הקומץ בשתיקה ואחר כך נתן לבונה במחשבה קשיא: **מתני' אלו דברים שאין חייבין עליהן.** כרת באכילתן משום פיגול: **הקומץ.** אם קמץ לאכול שירים למחר ונתפגלה המנחה אין האוכל את הקומץ בכרת שאין הפיגול חל אלא על דבר שיש לו מתירין אחרים והקומץ אין אחר מתירו כי הוא מתיר את המנחה וכן לבונה וכן כולם:

מנחת

הגהות הב"ח

(א) גמ' חדא דהיינו קמייתא ועוד: (ב) רש"י ד"ה לפיגולו מרצה וכו' כי חשיב ליה נמי בחצי זריקה ושתק וכו'

מוסף רש"י

שיטה מקובצת

מסורת הש"ס

שינויי נוסחאות

ליקוטים

ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח והדם והנסכים הבאין בפני עצמן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים [א]אף הבאין עם הבהמה לוג שמן של מצורע ר' שמעון אומר [ב]אין חייבין עליו משום פיגול ורבי מאיר אומר חייבין עליו משום פיגול שדם האשם מתירו [ו]וכל שיש לו מתירין בין [ג]לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול העולה [ד]דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לכהנים עולת העוף דמה מתיר את בשרה למזבח חטאת העוף דמה מתיר את בשרה לכהנים פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים דמן מתיר את אימוריהן ליקרב [ס] [ג]ר' שמעון אומר כל שאינו על [ה]המזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול:

גמ' אמר עולא [ו]קומץ פיגול שהעלו על גבי המזבח פקע פיגולו ממנו אם אחרים מביא לידי פיגול הוא עצמו לא כל שכן מאי קאמר הכי קאמר אם אינו מתקבל היאך מביא אחרים לידי פיגול מאי קא משמע לן אי דאין חייבין עליו משום פיגול תנינא אלו דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול הקומץ והקטרת [א] והלבונה ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת [ב] נסכים והדם אלא דאם עלו לא ירדו תנינא [ז]הלן והיוצא והטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו [י]אם עלו לא ירדו ואלא דאם ירדו יעלו [ג] הא נמי תנינא [ז]כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו לא צריכא שמשלה בהן [ד] האור הא נמי אמרה עולא חדא זימנא [ח]דאמר עולא [ז]לא שנו אלא שלא משלה בהן האור אבל משלה בהן האור יעלו מהו דתימא הני מילי

רש"י

מנחת נדבת כהנים. כולה כליל ואינה נקמצת [ו] הלכך אין אחר מתירה: **וכן מנחת כהן משיח.** חביתי כהן גדול שמקריב [ה] בכל יום מחציתה בבקר ומחציתה בערב (ויקרא ו): **ומנחת נסכים** לא גרסי' [ו] דהא מיפלג פליגי בה ונתן חילוק בין באה עם הזבח לבאה בפני עצמו: **והדם.** הוא המתיר: **והנסכים הבאין בפני עצמן.** בין שהתנדבן בפני עצמן כדאמר במנחות (דף קד:) מתנדב אדם מנחת נסכים בין שבאו בגלל זבח אלא שהביא היום זבחו ונסכיו למחר דאמר מר [ז] מנחתם ונסכיהם אף למחר אבל אם הביאן עם זבחו ופיגל בזבח נתפגלו הנסכים: **וחכמים אומרים אף הבאים עם הבהמה.** דכיון דיכול להקריב נסכים למחר נמצא שאין הזבח מתירן ליקרב אלא הן מתירין את עצמן: **לוג שמן של מצורע.** שיריו נאכלין כדיליף בפירקין לקמן (דף מד:): **אין חייבין עליו משום פיגול.** אם פיגל באשם לא נפגל [ז] הלוג ואע"פ שהלוג תלוי באשם כדכתיב על מקום דם האשם (ויקרא יד) ואם לא נתן מדם האשם תחילה אין נתינת השמן כלום אפילו הכי כיון דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים נמצא שאין האשם מתירו וכיון דאין לו מתירין אין חייבין עליו משום פיגול: **ר"מ אומר.** לוג הבא עם האשם בו ביום חייבין עליו משום פיגול אם פיגל באשם: **בין לאדם בין למזבח.** או לזה או לזה: **דמה מתיר בשרה למזבח.** דכתיב (שם א) וזרקו והדר וערכו: **ועורה לכהנים.** עור [ח] העולה אשר הקריבו [ח] אין לו אלא לאחר זריקה: **חטאת העוף כו'.** בגמ' [דף מד:] מפרש מנין דנאכל לכהנים: **דמן מתיר אימוריהן ליקרב.** לפיכך [ט] פיגל באימורים בשעת עבודת [ט] הדם נתפגלו פרים [י]: **ר' שמעון.** אפרים הנשרפין פליג: **כל שאין מתן דמו על המזבח החיצון כשלמים.** שפיגול [יא] כתיב בהו (ויקרא ז) אין חייבין עליו משום פיגול: **גמ' פקע פיגולו ממנו.** לקמן מפרש למאי הלכתא פקע: **מאי קאמר.** קבעי למימר פקע פיגולו ממנו ונסיב טעמא דבא לידי פיגול: **אם אינו מתקבל.** בהקטרה: **היאך מביא אחרים לידי פיגול.** המקטיר קומץ על מנת שיאכל שירים למחר היאך מנחה מתפגלת אם [יב] אין הקטרתו הקטרה והכי קאמר הוא עצמו לא כל שכן שיתקבל אחרי שמתקבל לרצות אחרים לפיגולו: **מאי קא משמע לן.** למאי מיבעי ליה הא [יג] פקע פיגולו: **אי.** למימרא דאם אכל ממנו אחרי שעלה אין חייבין עליו כרת: **תנינן.** דבלאו עלה נמי אין חייבין עליו: **אלא.** להכי אהני פקיעה דכיון שעלה לא ירד: **תנינא ושנשחט חוץ לזמנו.** דהיינו פיגול: **הלן.** בשר [יד] הלן: **אלא.** אהני פקיעה שאם ירד לאחר שהעלוהו (לא) [טו] יחזור ויעלה: **תנינא.** בלאו [טו] הכי: **לא צריכא.** הא דעולא אלא שמשלה בו האור ואשמעינן דנעשה לחמו של מזבח ואפי' ירדו יעלו והאיך דקתני לא יעלו בשלא משלה בו האור: **לא שנו.** דאם ירדו הנך פסולין משעלו לא יעלה: (בחד אבר)

תוספות

הנהו דאין לו מתירין [יז] כדי נסבה וקשה התינח קומץ אלא לבונה ומנחת כהנים תיפוק לי משום דאין בהם הרצאה ועוד דגבי דם קאמר בפירוש משום מתיר והיכי משכחת לה דמחייב משום פיגול דאי אכיל ליה קודם שעשה מתנות אם כן ליכא הרצאה ואי מן הדם הנשאר במזרק לאחר שעשה מתנות ההוא לאו מתיר הוא ואם מאותו שזרק על המזבח הא פקע פיגול ממנו ושמא לא שייך למימר גבי דם פקע פיגולו כי אם גבי הקטרה דוקא שנעשה [יח] לחמו של מזבח ותימה הוא אם [יט] לא יתחייב בשירי הדם משום פיגול הא יש להם מתירין שהמתנות מתירות לשפיכות שיריים למזבח [כ] כמו שמתירות את האימורים ושמא כמו [כא] מתחילה כל טיפה וטיפה ראויה לזריקה חשיב כוליה דם מתיר ונראה לפרש דהיינו טעמא דקומץ וכולהו דאי הוי בני חיובא הוי דינן משקדש בכלי וקידוש כלי היינו ההרצאה [כב] דידיה כיון דאינהו גופייהו מתיר אחד כדאמר לעיל (דף לד.) גבי טומאה יש לו מתירין משיקרבו מתירין אין לו מתירין משיקדש בכלי: **והלבונה.** ואם תאמר והרי לבונה הקומץ מתירה [כג] ואף על פי שיכול להקטירה קודם הקומץ כדאמר בהקומץ זוטא (מנחות טז:) [ל] מכל מקום קודם הקמילה ודאי נראה דאין להקטירה ויש לומר דמכל מקום לא הויא לבונה דומיא דשלמים דלבונה היא גופה מתיר שמתרת שירים לאכילה ועיקר פיגול ילפינן [כד] משלמים ואע"ג דשייך פיגול באימורים וכמה דלא מיקטרי אימורים כהנים לא מצי אכלי [ל] מכל מקום לא חשיבי מתיר כיון דאם נטמאו או אבדו שרי בשר באכילה ועוד יש לומר דלבונה אין לה מתיר בעבודת המזבח ולא הויא דומיא דשלמים שעבודת המזבח מתירן כגון זריקת הדם [ל] ואם תאמר אמאי לא חשיב הכא עלים כי היכי דחשיב לבונה אע"ג דלא חזיא לאכילה דאי הוה להו מתירין היה חייב עליהם משום פיגול כמו שחייבין עליהם משום טומאה [מ] אבל אין להם מתירין והן עצמן מתירין ויש לומר דלא שייך למיתני עלים דהיכי דמי אי כגון מתנדב עלים לרבי [כה] דאמר בהקומץ רבה (מנחות כ:) דטעונים קמילה והגשה הוי דינם כמנחה ופטור על הקומץ וחייב על השירים ואי בעלים דמערכה לא שייך בהו מחשבה דאי במחשב בשעת הולכה ע"מ להקטירו למחר היו [כו] הולכת עלים למערכה לכולי עלמא לאו עבודה היא [ס] ומיהו לחריפי דפומבדיתא בסוף הקומץ זוטא (שם דף יז.) משכחת לה בהקטיר שומשום על מנת להקטיר שומשום למחר דהקטרה מפגלת הקטרה ושמא אע"ג דחייבין על העלים משום טומאה אין חייבין עליהם משום פיגול דלאו קרבן גמור הם לרבנן דפליגי עליה דרבי בפרק הקומץ רבה (שם כ:) דלא בעו מליחה דמכשירי קרבן הם דלא [כז] קרבן ומיהו קשה דמאי שנא פיגול מטומאה דאי משום דילפינן (לעיל דף כח:) פיגול משלמים טומאה נמי כתיב בשלמים (ויקרא ז) ועוד דפיגול אתי לקמן (דף מה.) עון עון מנותר ונותר חילול חילול מטומאה: **מנחת נסכים.** פי' בקונטרס דלא גרסינן מנחת נסכים משום דפליגי בה בסיפא דהך משנה דקתני והנסכים הבאים בפני עצמן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אף הבאין עם הבהמה ובפני עצמן דקאמר היינו כגון [כח] שהתנדב נסכים כדאמר [כט] גבי מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום בין הבאין עם הבהמה כגון שהביא זבחו היום ונסכים מכאן ועד עשרה ימים ומיהו יש ליישב גירסת הספרים דמנחת נסכים מיירי במתנדב מנחת נסכים בכל יום והיא בבאין בפני עצמן מיירי במביא זבחו היום ונסכים ביום מחר אבל קשה שלא היה לו להפסיק בדם והוה ליה למיתני הכי והדם ומנחת נסכים ונסכים הבאין בפני עצמם ושמא איידי דתנא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח תנא נמי מנחת נסכים: **ולוג שמן של מצורע.** נראה דרבי שמעון דהכא הוא רבנן דלעיל גבי נסכים וקשה אמאי לא עירב דתרווייהו חד טעמא הוא [ס]:

מסורת הש"ס

א) [יומא ס. לקמן מו. חולין קיז:] ע' ירוש' סוטה פ"ג ה"ו ובפ"מ שם ד"ה ואינו, ב) לעיל יד. לקמן מו: שבועות ז., ג) מעילה ג: [כריתות יד.], ד) לקמן פד., ה) לקמן פה:, ו) מנחות נא:, ז) לעיל ח., ח) ויקרא ז ח, ט) לעיל לה., י) צ"ל יג:, כ) פסחים נט:, ל) [וע"ע תו' מנחות יד. ד"ה והלבונה], מ) לעיל לד., נ) לעיל לה., ס) [התוי"ט כ' ישוב ע"ז]

גליון הש"ס

מתני' ר"ש אומר כל שאינו. עי' לקמן דף מה ע"ב תוד"ה אבל:

שינויי נוסחאות

א] צ"ל והלבונה והקטרת (*ש"מ): ב] ומנחת נסכים נמחק (ש"מ): ג] יעלו תנינא דלא כשם כו' כצ"ל (שמכ"י, ד"ו רפ"ט וש"ח). [ובד' וילנא טעו במיקום ההגהה ותיקנו בהיפך הפשט]: ד] בהן את האור (ש"מ, כי"מ וק', וברש"י כי"י). וכן בכל הסוגיא. ובדק"ס כתב שאינו יודע לפרשה, עש"ב: ה] שקריבין (ב"ש וח"ג): ו] בא לשלול הגיר' ומנחת נסכים ומנחת כהן משיח והדם וכו'. וכ"ה בגמ' להלן וכ"ה בכתה"י כאן: ז] צ"ל נתפגל (ש"מ): ח] דכתיב עור העולה אשר הקריב (ש"מ): ט] צ"ל זריקת (*ש"מ): י] צ"ל האימורין (צ"ק): יא] שהפיגול כתוב בהן (*ש"מ): יב] בס"י כ"א אם הקטרתו של קומץ אינו הקטרה, והא בעינן קרבו מתירין, אלא ודאי האי קרבו מתירין קרינן ביה דפקע פיגולו ממנו ולכך קבע השירים בפיגול וה"ק וכו' (ב"ש): יג] האי פקיעת פיגול כצ"ל (*ש"מ): יד] נראה דהוא ט"ס, דהא הלן מיירי גם בדם כמ"ש רש"י בדף פג א (זב"א): טו] תיבת לא ליתא בכתה"י ובכל דפה"י. ובשבוש הוסיפוהו בדפפד"מ (דק"ס): טז] צ"ל דלאו (*ש"מ). ובגה"ז דלא אמרינן: יז] ס"א מתירין לא גרסינן ובת"כ ליתא א"נ כדי נסבה כו' (ש"מ). ומיהו בת"כ שלפנינו בפ' ו' איתא את הקומץ וצ"ע (הגרי"ב): יח] בד' ישנים הגירסא כאן משובשת ולפנינו תוקן ע"פ בה"ז. וגי' צ"ק שנעשה על המזבח. ופירש אבל דם לא נזרק על המזבח אלא על הקרנות. [ובד' וילנא נד' הגהת הצ"ק שלא במקומה]: יט] אמאי כצ"ל (ש"מ): כ] צ"ל ליסוד (צ"ק): כא] צ"ל כיון שמתחילה (ש"מ): כב] גי' ש"מ הרצאה דידהו כיון דאינהו גופייהו אין להם מתיר אחר כדאמר לעיל ולהלן (דף מה:) גבי וכו'. גי' צ"ק וכיון דאינהו גופייהו מתירין אחרים לא מהני קידוש בכלי כדאמרינן גבי כו'. ועי' ח"ד: כג] מתירה להקטרה (ש"מ): כד] ילפינן מבשר שלמים והתם לא הוי מתיר לאחר. ואע"ג דשייך פיגול באימורים ואע"ג דמתיר הבשר דכל כמה דלא וכו' (שמכ"י). [וגי' זו לא נהירא כ"כ, ובתוס' מנחות הגירסא כלפנינו]: כה] צ"ל ולרבי (ש"מ): כו] צ"ל הא (ש"מ): כז] צ"ל ולא (ש"מ): כח] צ"ל בין (צ"ק. וכ"ה בתוס' מנחות): כט] כדאמרינן מתנדב כצ"ל (ש"מ וכ"ה בתוס' שם):

שיטה מקובצת

תוד"ה (מעמוד הקודם) הקומץ כו' ותימה הוא אם לא יתחייב בשירי הדם משום פיגול. וז"ל תוס' חילוניות בפרק הקומץ זוטא, וא"ת דם יש לו מתירין, שהמתנות מתירות השיריים למזבח כשם שהעולה דמה מתיר בשרה למזבח, ולמה אין (מעילה) [פיגול] בשיריים, וי"ל דשאני שיריים שאינם מבוררים מי יהיה למתנות ומי יהיה לשיריים ולא הוי דומיא דשלמים. וא"ת שיריים דקומץ נמי אינם מבוררים. ואומר הר' יעקב ידוע שיש מותר קומץ ויהיה לשיריים אבל בדם אפשר שיזרק הדם במתנות ולא יעשה שיריים עכ"ל (מ"ב):

עין משפט נר מצוה

לא א ב מיי' פי"ח מהלכות פסה"מ הל' ח:
ג מיי' פרק י"ג שם הלכה ג ופי"ח שם הלכה ז:
לב ד מיי' שם הלכה ז:
ה מיי' פי"ז שם הלכה ד:
ו מיי' פ"ג שם הלכה ז:
ז מיי' פ"ג שם הלכה ט:

מוסף רש"י

בין לאדם בין למזבח. שאחרים מתירין אותן, או לאכילת אדם, כגון בשר קדשים הנאכל שתלוי בזריקת הדם, שכל זמן שלא נזרק אסור באכילה, כדכתיב (דברים יב) ודם זבחיך ישפך והדר והבשר תאכל, או מתירין למזבח, כגון אימורין, שזריקת הדם מכשרתן למזבח, כדכתיב (ויקרא יז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה', והדר והקטיר החלב לריח ניחוח (יומא ס.). או: כגון עולה, שדמה מתירה למזבח, דאם לא נזרק דמה אין אבריה נקטרים, כדכתיב וזרק הכהן כו': **חייבין עליו משום פיגול.** אם פיגל את הזבח באחת מארבע עבודות הדם, ואחר כך אכל מן הבשר שהיה בכלל היתר הדם, או מן האימורים שאף הן בהיתר הדם, חייב כרת, אבל כל דבר שאין אחר מתירו אלא הוא מתיר עצמו, כגון הדם והקומץ והקטורת ומנחת כהנים שכולה כליל, אין חייבין עליהם משום פיגול, משום דעיקר פיגול בשלמים כתיב ומינייהו ילפינן, מה שלמים יש להם מתירין לאדם ולמזבח חייבין עליהם משום פיגול אף כל כו' (חולין קיז:): **כל שאינו על המזבח החיצון כשלמים.** שלמדנו מהם פיגול לכל הזבחים, אין בו משום פיגול (לעיל יד.). משום דפיגול בשלמים כתיב יליף ר"ש מינה שאינה נוהגת בחטאות הפנימיות, כגון פר ושעיר של יום הכפורים ופר כהן משיח ופר העלם דבר, שטעונין הזייה בפנים על הפרוכת ועל מזבח הזהב (שבועות ז.): **קומץ פיגול.** שחישב עליו לפגל בשעת קמיצה, והעלהו לגבי המזבח, כיון שמשלה בו האור (מעילה ג.) **פקע פיגולו ממנו.** דקדשהו מזבח בעבודה (כריתות יד.). שאם פקע מיד וירד מעל גבי המזבח, יעלה. והוא הדין נמי לאיברי פיגול שהעלן לגבי המזבח כיון שמשלה בהן האור פקע פיגולן מהן, והאי דנקט קומץ פיגול משום דלאי תני באיברי פיגול לחוד לא הוה אתי קומץ מיניה, דסד"א הני מילי אבר דמיחבר, להכי כיון שמשלה בו האור במקצת והוי כמו שמשלה בכולו ופקע פיגולו ממנו, אבל קומץ דמיפרת אימא לא, קמ"ל. ולהכי נקט קומץ דאע"ג דמיפרת פקע פיגולו ממנו וכ"ש גבי אבר פיגול דכיון דמיחבר כי משלה האור במקצת הוי כנשרף כולו ופקע פיגולו (מעילה ג:) **הלן.** בין דם בין אימורים: **כשם שאם עלו לא ירדו.** אכל פסולין דתנן בהו לא ירדו, כך אם ירדו לאחר שעלו לא יעלו עוד (לקמן פד.) **אבל משלה בהן האור.** כל דהו: **יעלו.** דנעשו לחמו של אש (לקמן פה.):

ליקוטים

שייך לעמ' קודם

נותר ולא משום טמא וכדאיתא בפ' ב"ש ובסוף פ"ב דמעילה. וקצת היה נראה לדקדק בדברי רש"י ור"ת מההיא דתנן בפ' חטאת העוף (דף ט) המנחות כו' קרב הקומץ חייבין עליו משום פגול נותר וטמא, משמע דקודם הקרבה אין חייבים עליו, וע"כ טעמא דמלתא הוא משום דליכא הרצאה, דאי משום דאיהו גופיה מתיר, הא משום טמא ונותר חייבין אף על המתירין. ודע שאף לר"ת מנחות הנשרפות טעמא דליכא בהו פגול הוא משום דאין להם מתירין ומש"ה חייבין עליהם משום נותר וטמא, דדוקא בקומץ שבא להתיר השירים אמרינן דטעמא דקומץ הוא משום דליכא הרצאה, אבל בדברים שאין להם מתירים ואינם באים להתיר שום דבר לא שייך בהו טעמא דהרצאה, דאי לא תימא הכי תיקשי לר"ת מתני' דפ' חטאת העוף דקתני הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים משהוקדשו כו' חייבין עליו משום נותר ומשום טמא, ופגול אין בה, ואי אמרת דמנחות הנשרפות נמי שייך בהו הרצאה, האי וחייבין עליו משום נותר ומשום טמא אהיכא קאי, אלא ודאי כדכתיבנא. ודעת רבינו נראה שאינו לא כרש"י ולא כר"ת, שהרי כתב בפירוש דטעמא דקומץ הוא משום דהוא המתיר את השירים. וליכא למימר דלישנא דגמרא נקט ולעולם דאית ליה כר"ת דאיכא טעמא אחרינא בקומץ דהיינו משום דליכא הרצאה, שהרי כתב בס"פ זה הל' י"ז וכן המתירין עצמן אע"פ שאין חייבין עליהם משום פגול חייבים עליהם משום נותר וטמא ע"כ, והמתירין הם הקומץ והלבונה. ולומר דס"ל כרש"י והא דקאמר דבמתירין חייבין משום נותר וטמא מיירי לאחר שמשלה האור ברובו, וכן הא דמיעט הקומץ משום דהוי מתיר מיירי בכי האי גוונא, הא לאו הכי מימעיט משום טעמא דהרצאה, הא ליתא, דמלבד שהוא דוחק גדול לומר דרבינו ס"ל כרש"י וסתם דבריו ולא פירש, מלבד זה אי אפשר לומר כן שהרי התוס' בפ' ב"ש ובפ"ג דכריתות הוכרחו לומר דלרש"י ההיא דרב אחאי דהאי קומץ פגול דפלגיה מחית ארעא ופלגיה אסקיה למערכה ומשלה בו האור אסיקנא ליה לכתחילה דמיירי בשכבר עלה הכל קודם, אבל אם לא עלה לא יעלה. וכבר כתבנו במקום אחר [א"ה תמצאנו לעיל פ"ג הל"ט] דלרבינו אפילו אם לא עלה יעלה, וא"כ בהכרח הוא דלא ס"ל כרש"י, וא"כ הדרא קושיין לדוכתיה דלמה חייב על המתירין משום נותר וטמא, הא ליכא הרצאה. ולומר דס"ל דדוקא גבי קרבן שייך הרצאה משום דאם אכל קודם זריקה לוקה משום לא תוכל לאכול אבל במנחות דליכא לאו לאוכל קודם הקטרה וכמ"ש במקום אחר מדלא כתב רבינו בפי"א מהל' מעשה הקרבנות גבי האוכל קודם זריקה דין האוכל מנחה קודם הקטרה וכמ"ש גבי האוכל חוץ למקומו או שירי המנחות לא שייך ביה הרצאה ואע"ג דאסור לאכול מן המנחות קודם שיצית האור ברובו וכמ"ש בפי"ב מה' מעה"ק, מ"מ כיון דליכא לאו לא מחסרו הרצאה. תדע דהא אכילת בשר קודם הקטרת אימורין איכא איסורא וכדאיתא בפ' תמיד נשחט (דף נט) ואפ"ה לא חשבי מחוסר הרצאה קודם הקטרת אימורין אלא משנזרק הדם הוקבע הפגול משום דליכא לא באוכל קודם הקטרת אימורין, ה"נ גבי מנחה לא הוי מחוסר הרצאה כיון דליכא לאו באוכל קודם הקטרת הקומץ, הא ליתא, חדא דאעיקרא דדינא הא מילתא דאוכל מן המנחה קודם הקטרת הקומץ אי עבר בלאו דלא תוכל לאכול כמו האוכל קודם זריקה צריכה רבה, דאפשר דלוקה, ומאי דכתב רבינו גבי האוכל חוץ למקומו או שיירי מנחות קאי נמי לדינא שכתב קודם. ובמקום אחר נאריך בזה בעז"ה [א"ה תמצאנו בפ"ט מה' מעה"ק יע"ש]. ועוד אפילו תימא דליכא לאו, מ"מ לא דמי הקטרת הקומץ להקטרת אימורין משום דאימורין אם נאבדו או נטמאו הזבח כשר והותר הבשר באכילה, ומשום הכי לא שייך בו הרצאה, אבל קומץ שאם נאבד או נטמא נפסלו השיריים פשיטא דשייך בהו הרצאה, וזה הטעם כתבוהו התוס' במקומות רבים ממסכת זבחים, ומשום האי טעמא לא חשיבי אימורים מתיר כמו הקומץ משום דדוקא קומץ דאי ליכא קומץ נפסלו השירים חשיב מתיר, אבל אימורים אף שאסור לאכול קודם הקטרתן כיון שאם נאבדו שרי בשר באכילה לא חשיבי מתיר וכמ"ש התוס' בפ' ב"ש ד"ה והלבונה, ועוד דאי לא תימא הכי תיקשי מתני' דפ' חטאת העוף דקתני קרב הקומץ חייבין עליו משום פגול נותר וטמא, הרי דקודם הקרבה אין חייבין עליו דומיא דמאי דקתני התם נזרק הדם חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא. אשר ע"כ נראה לי דרבינו ס"ל כתירוצא בתרא שכתבו התוס' בפ' ב"ש דהיינו טעמא דקומץ וכולהו, דאי הוו בני חיובא היה דינם משיקדש בכלי וקידוש כלי היינו הרצאה דידיה כיון דאינהו גופייהו מתירין אחר וכדאמרינן גבי טומאה יש לו מתירין משיקרבו מתיריו אין לו מתירין משיקדש בכלי ע"כ, וכוונתם מבוארת דדוקא בדברים שיש להם מתירים ההרצאה שלהם היא שיקרבו מתיריהם אבל המתיר עצמו שאין לו מתירין אין לומר שההרצאה שלו תהיה בהקרבת עצמו שהרי ההקרבה היא להתיר אחרים והרצאת המתיר הוא משיקדש בכלי. ובזה אתו דברי רבינו כפשטם דממעט הקומץ מפגול משום דהוי מתיר וחייבו משום נותר וטמא שהרי נעשית הרצאתו משקדש בכלי. ומיהו האוכל מן המנחה או מן השירים קודם הקטרת הקומץ לית בהו לא משום נותר ולא משום טמא שהרי לגבי שירים ההרצאה היא הקטרת הקומץ והיינו מתני' דחטאת העוף דקתני קרב הקומץ חייבין עליו משום פגול נותר וטמא, הא קודם הקרבה אין בו לא משום פגול ולא משום נותר ולא משום טמא, והיינו דוקא בשירים, אבל בקומץ עצמו אפילו קודם הקרבתו אף דליכא ביה משום פגול, משום נותר וטמא איכא. ובזה נדחה מ"ש לעיל לדקדק ממשנה זו סברת רש"י ור"ת דלא קאי חייבין אלא אשיירי מנחות אבל הקומץ אף קודם הקטרה חייבין עליו משום נותר וטמא אבל לא משום פגול. (מעל"מ פי"ח מפסה"מ ה"ז)

אבר דמחבר. איכא [ז] למ"ד כיון דמשלה האור במקצתו נקלט כולו בקדושה: **אבל קומץ דמיפרת אימא.** במאי דמשלה מקומץ משלה אידך כדקאי קאי קמ"ל דכוליה כחד אבר דמי: **הלכך.** כיון דמחשבת ליה מחובר אפי' לא העלהו אלא חציו ומשלה בו האור נקלט אף זה שעל הקרקע ומעלה [ח] דהא כי אסקיה לכוליה נמי לא היה לו להעלותו אם ירד אלא משום ההוא שמשלה בו האור וקאמרת דאם ירד השאר יעלה אלמא אהני לכוליה ואע"ג דמיפרת הלכך לא שנא עלה כולו ולא שנא לא עלה אלא מקצתו: **פקע איסורן מהן.** איסור פיגול לכדאמרן שאם [ט] ירד יעלה ואיסור נותר וטמא נמי [י] להכי [פקע] שלא יתחייב האוכלו מידי: **מרי דיכי.** בעל השמועה הזאת: **מזבח מקוה טהרה הוא.** לטהר את הטומאה משום דהעלוהו: **וטומאתו עליו כו'.** לקמן מייתינן לה בשמעתין [כ] למימרא דבטומאת הגוף מדבר [כ] ואהאי קראי קאי דכתיב (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו יכול טומאת הבשר דיימא דהאי עליו אבשר קאי ויימא דטהור שאכל את הטמא חייב ת"ל וטומאתו עליו משמע שעדיין היא עליו ביכולין ליטהר הכתוב מדבר וזהו הגוף שטומאה פורחת ממנו על ידי טבילה ואם איתא דבשר קדשים יכול ליטהר על ידי מזבח מהיכא ילפי אחרים דלא בבשר משמעי קרא הרי טומאה פורחת ממנו: **בבשר שלמים עסקינן.** דקרא בשלמים כתיב דאיתו ראוי למזבח ואין מפריח מטומאתו [כא]: **רביעאי אמר.** אף אבדין [כב] הראויין למזבח כתיבי הכא דכתיב (שם) אשר לה'[ד] לרבות האימורים ואפילו הכי לא תקשה דשפיר ילפינן מיניה דטומאה לאו עליהו קאי מדכתיב וטומאתו עליו דמשמע בראוי להפריח טומאתו כשהוא שלם כעין שקיבלה עליו [כג] בעייה משמע: **בטומאת הגוף הלכתב מדבר.** שהרי עוסק בה והולך דכתיב (שם) כל טהור יאכל בשר וסמיך ליה והנפש אשר תאכל בשר וגו' אע"פ שהתחיל להזכיר הגוף בלשון נקבה והנפש אשר תאכל וכתיב וטומאתו עליו לשון זכר דמשמע דקאי אבשר בטומאת [כד] הגוף דבר ולא בטומאת בשר: **או אינו אלא בטומאת בשר.** דהא עליו לשון זכר הוא והאוכל הוזכר בלשון נקבה: הכי גרסינן [כה] **טומאתו טומאתו לג"ש** [כו]. [כז] ויליף מבריתא מקדש דכתיב ביה עוד טומאתו בו (במדבר יט): הכי גרסי' **נאמר כאן טומאתו** ונאמר להלן טומאתו ואהאי קרא קאי למעוטי]

[א] **נאמר** כאן **וטומאתו עליו** ונאמר להלן **בביאת מקדש עוד טומאתו בו.** כך גירסת הקונטרס ובתורת כהנים ואית ספריס דגרסי ונאמר להלן כל אים אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטומאתו עליו (ויקרא כב) ויש לפרש דפשיטא ליה דאיירי בטומאת הגוף דאי בטומאת בשר הוה ליה למיכתב וטומאתם עליהן לשון רבים כדכתיב אל הקדשים לשון רבים דאף על גב דלא מסיק השתא אדעתיה חילוק לשון רבים היינו דליהוי שלמים לשון רבים אבל קדשים פשיטא ליה דלשון רבים: אבר דמחבר אבל קומץ דמיפרת אימא לא קמ"ל אמר רב אחאי הלכך [א]האי קומץ פיגול דפלגיה מחית אארעא ופלגיה אסקיה אמערכה ומשלה בו האור מסיקנא ליה לכוליה לכתחלה: אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן [ב]הפיגול והנותר והטמא שהעלן לגבי מזבח פקע איסור מהן אמר רב חסדא מרי דיכי מזבח [א] מקוה טהרה אמר רבי זירא [ג]שמשלה בהן האור מתיב ר' יצחק בר ביסנא אחרים אומרים[ב] [1]וטומאתו עליו מי שטומאה פורחת ממנו יצא בשר שאין טומאה פורחת ממנו ואם איתא הרי טומאה פורחת ממנו על ידי האור אמר רבא על ידי מקוה קאמרינן מידי מקוה כתיב אלא אמר רב פפא בבשר שלמים עסקינן דלא חזי להקרבה רבינא אמר [ב] וטומאתו עליו מי שטומאה פורחת ממנו כשהוא שלם יצא בשר [ג] דבר שאין טומאה פורחת כשהוא שלם אלא כשהוא חסר: גופא [ג]ד וטומאתו עליו בטומאת הגוף הכתוב מדבר אתה אומר בטומאת הגוף או אינו אלא בטומאת בשר נאמר כאן טומאתו [ד] ונאמר להלן [2]טומאתו (עליו) [בו][ה] מה להלן בטומאת הגוף הכתוב מדבר אף כאן בטומאת הגוף הכתוב מדבר ר' יוסי [ו] אומר הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים ונאמרה טומאה בלשון יחיד בטומאת הגוף הכתוב מדבר רבי אומר [3]ואכל בטומאת הגוף הכתוב מדבר אחרים אמרו [ז] וטומאתו עליו מי שטומאה פורחת ממנו יצא בשר שאין טומאה פורחת ממנו אמר מר רבי אומר ואכל בטומאת הגוף הכתוב מדבר מאי משמע אמר רבא כל קרא דלא מפרש ליה רב יצחק בר אבודימי וכל מתניתא דלא מפרשא לה רב [ח] זעירי לא מיפרשא הכי אמר ר' יצחק בר אבודימי הואיל ופתח הכתוב בלשון נקבה וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע בטומאת הגוף הכתוב מדבר מתניתא דתניא [ג]אם נאמרו קלות למה נאמרו חמורות ואם נאמר [ט] חמורות למה נאמר קלות אם נאמר קלות ולא חמורות הייתי אומר על הקלות בלאו ועל החמורות במיתה לכך נאמר חמורות ואם נאמר חמורות ולא נאמרו קלות הייתי אומר על החמורות יהא חייב ועל הקלות יהא פטור לכך נאמר קלות מאי קלות ומאי חמורות אילימא קלות מעשר חמורות תרומה הייתי אומר במיתה השתא נמי הא [י] במיתה [ותו] [יא] ואי לא נאמר [יב] הייתי אומר במיתה דיו לבא מן הדין להיות כנדון אלא קלות טומאת שרץ חמורות טומאת מת ובמאי אי בתרומה אידי ואידי הוא [יג] במיתה ותו לכך [יד] נאמרו חמורות דבלאו הא במיתה היא [טו] (ואי לא נאמר הייתי אומר במיתה דיו לבא מן הדין להיות כנדון) ואי [טז] באכילת מעשר **קדשים בלשון רבים.** שלמים לשון רבים הן וטומאה בלשון יחיד דכתיב וטומאתו עליו ולא כתיב וטומאתם עליהם: **רבי אומר ואכל בטומאת הגוף הכתוב מדבר.** מקרא שלאחריו יוכיח על זה דכתיב בתריה (ויקרא ז) נפש [טז] כי תגע בכל טמא וגו' ואכל מבשר זבח השלמים וגו'. ולקמיה מפרש היכי משמע ליה מואכל דקרא בתרא הוכחה על ראשון [כח] שבטומאת הגוף הכתוב מדבר: **וטומאתו עליו.** משמע שעדיין לא נטהר ממנו במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר דאי בבשר לעולם הוא עליו: **מאי משמע.** מקרא דבתריה דקמא בטומאת הגוף דלמא בתרא בטומאת הגוף [יז] כדכתיב נפש אשר תגע בכל טמא וקמא בטומאת בשר מדלא כתיב וטומאתה דאוהנפש אשר תאכל בשר קאי: **ולא מסגיאתא דלא מפרש לה זעירי.** לקמיה מפרש מאי היא: **הואיל ופתח הכתוב השני בלשון נקבה וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע.** דכתיב (שם) נפש כי תגע בכל טמא ואכל מבשר זבח השלמים ונכרתה הנפש וגו' ולא כתיב ואכלה מבשר זבח [יח] הוי אף הראשון אל תתמה עליו אם פתח וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע אף [יט] [על פי כן] בטומאת הגוף הכתוב מדבר ומסתברא הכי שהרי בטומאת הגוף היה עוסק והולך וכבר פסק מלדבר בטומאת בשר דהכי כתיב קרא (שם) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הרי טומאת בשר והבשר כל טהור יאכל בשר פסק מטומאת בשר והתחיל בטומאת הגוף וסמיך ליה והנפש אשר תאכל וגו' ומשום דהזכיר הכתוב את האוכלו בלשון נקבה וכתב וטומאתו עליו בלשון זכר היינו שבטומאת בשר מדבר עכשיו מקרא השני יוכיח שאף הוא בלשון הזה מדבר ואי קשיא שני כריתות בטומאת הגוף למה שלש כריתות הן בטומאת הגוף ולקמיה מפרש בהאי פירקין (דף מו.) למאי איצטריכו: **מסגיאתא** [יט] דלא מפרש לה זעירי מאי היא איזה משנה לא פירש יפה: **אם נאמרו קלות.** לענין אכילת קדשים בטומאת הגוף שנויה בת"כ. לקמיה [כ] מפרש ואזיל מאי קלות ומאי חמורות ומאי הייתי אומר: **אי נימא קלות מעשר חמורות תרומה.** שנאמרו שניהם בפרשה אחת (ויקרא כב) ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים ואוקימנא ליה במעשר במסכת יבמות (דף עד:) דכתיב כי אם רחץ [ויקרא כב] הא אם רחץ יאכל ואף על פי שלא העריב שמשו הרי טמא שאכל מעשר בגאו וכתיב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים [שם] ואוקימנא [יבמות שם] בתרומה וכתיב בהאוא עניינא אגל תרומה ומתו בו כי וגו' וקאמר התנא אם נאמר מעשר [לא] מה שאמור בו ולא נאמר תרומה הייתי אומר במיתה אבל השתא דנאמרו אינו במיתה והא מיתה כתיבא ביה: **ומו אם לא נאמרו הייתי אומר במיתה.** בתמיה. מהיכא תיתי לי דה מיתה הא לא מייתינן לה אלא בקל וחומר ממעשר ודיו לבא מן הדין להיות כנדון מה מעשר בגאו ולא במיתה אף תרומה בגאו ולא במיתה: **אלא קלות וחמורות דקאמר.** אטומאה קאי דכתיב התם טומאת מת וטומאת שרץ דכתיב (ויקרא כב) והנוגע בכל טמא נפש [וגו'] או איש אשר יגע בכל שרץ [לו] דכתיב בתרוייהו אכילת מעשר ותרומה ועוגשן וקאמר אם נאמרה טמא שרץ ולא נאמרה טומאת מת כו' ובמאי ועל [לז] איזה אכילה אי בתרומה על שתיהן [לח] הטומאות הוא באכילת תרומה במיתה ומאי על הקלות בגאו דקתני: ואם

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פ"ג מהל' פסולי המוקדשין הלכה י:
לד ב ג מיי' פי"ח מה הלכה ל"ח:
לה ד מיי' שם הלכה יג:

תורה אור השלם

1. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא ז, כ
2. כָּל הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֵת מִשְׁכַּן יְהוָה טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא זֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ:

במדבר יט, יג

3. וְנֶפֶשׁ כִּי תִגַּע בְּכָל טָמֵא בְּטֻמְאַת אָדָם אוֹ בְּבְהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכָל שֶׁקֶץ טָמֵא וְאָכַל מִבְּשַׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא ז, כא

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה פקע איסורן וכו' ירד יעלה. נ"ב פי' אבל לענין זה לא פקע איסורו [שאם אלו לאחר] שהעלו חייב וראיה לדבר מדפי' בתמציתן דתסיב דס וקומץ אחין בהם משום פיגול משום דאיהו נופיה תמיר איסור ליה דלא שייך [ביה פיגול דלא] אלגן קודם שהעלו הרי לא קרב המתיר כמצותו ואי לאחר [שהעלו הרי פקע] איסורו מהן אלא ואלו דלהא פקע איסורו מהן שאם ילדו יעלו וזה הכריחו לרש"י לפרש קן: (ו) ד"ה וטומאתו וכו' בשמעתין ובענין למימרא:

מוסף רש"י

דמיפרת. שנפרך, וחזירו חצורי אוכלין כמאן דתפרכתי דמו (פסחים פה.) וכן בשחיטת חולין (ביצה ב.) מרי דיכי. בעל שמועה זו. הלוה (בראשית לז) מתרגמינן דיכי (ב"ק מט.):

שיטה מקובצת

הפיגול והנותר והטמא כו'. וא"ת טעמא מאי כיוהר וטעמא. בשלמא בקומץ דהוי תמיר משום טעמא (דעולה) [דעולה] דלעיל דאם אחריס כו', אבל הא טעמא לא שייך בנותר וטמא דמשמע [דמיירי] אף בלימוריס, וי"ל משום דעשאו למנו של מזבח, ולא נהירא דא"כ לעיל אמאי בלשון שלמים וא"כ משמע דאף שלמים הוא לשון יחיד. ועוד קשה דמאי קאמר וכתיב וטומאתו עליו בלשון יחיד עליהם מבעיא ליה, היאך יסוג לומר עליהם הא אבשר זבח קאי דבלשון יחיד משמע. לכך נראה כגי' הספרים וגאמר להלן כל אים אשר (יקריב) [יקרב] כו' והתם ע"כ בטומאת הגוף איירי אמאי אבשר הוי ליה למימר עליהם כי היכי דכתיב קדשים, והשתא שפיר אליף ר' אחיא מדכתיב אל הקדשים ולא כתיב אל הקודש אשר יקדישו אלא [לשון רבים] ופיפא לא נקט עליהם ש"מ בטומאת הגוף מיירי, וכמו דכאן קאי אטומאת הגוף ה"נ בשלמים קאי אטומאת הגוף:

מסורת הש"ס

(א) ת"כ צו פי"ד ה"ז, אמור פרש' ד ה"ט, יחזש' שבועות פ"א ה"ב, ב) ת"כ צו שם הל' ג,ד,ה, אמור שם הל' ח, ט, ירושי שם ושם ה"ג, ג) ת"כ צו פט"ו ה"ב, אמור פ"ד הט"ז, ד) לעיל לו:, ה) לעיל לג:, ו) [עיין לעיל עו: תו' ד"ה אלא למעוטי]

שינויי נוסחאות

[א] גי' ס"מ וכי מזבח מקוה טהרה הוא: ב] בס"מ נוסף אף אימורים במשמע: ג] בשר שאין טומאה פורחת ממנו כשהוא שלם כו' (*ש"מ): ד] ס"י וטומאתו עליו ונאמר להלן עוד טומאתו בו אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעיכם אל (הקודש) [הקדשים] אשר (יקריבו) [יקדישו] בני ישראל (אל ה') [לה'] וטומאתו עליו (ש"מ וכנו"י בכי"צ): ה] כ"ס בג"מ וכל"ל כגלאה מפרש"י (הגרי"ב): ו] נ"מ אחיא (*ש"מ, ועי' בה"ז דק"מ). בס"מ פ' לו ר' חייא: ז] אומרים (ש"מ): ח] מינא רב נמתק (*ש"מ והג הגר"א): ט] ל"ל נאמרו. וכן לקמן (*שמכ"י): י] ל"ל היא (ב"ש): יא] ס"י ותו לכך נאמרו חמורות דבלאו הא במיתה הוא (ש"מ וכנו"י בכי"צ) והוסיף ע"ז בגליון דל"ל דהסמ"ע לא גרסי כלל בתחלה השתא נמי הא במיתה, עכ"ל. ואינו מוכרח, ובכתה"י גר' ליה: יב] נאמרו חמורות הייתי כל"ל (ש"מ): יג] הא במיתה הוא ותו (ש"מ): יד] לכך נאמרו חמורות כו' עד במיתה הוא, נראה למתוק תיבות אלו שזהו מיוסד דנכלל בכלל הקושיא אידי ואידי כו' (ר"ב רגשבורג. וכן בכי"צ ליתא תיבות אלו): טו] המוקף הוא ע"פ רש"י כריש עמ' הבת. ועי' בר"ש רגשבורג וא"ע בדבריו טז] ואי במעשר כל"ל (*ש"מ): יז] איבא למימר כיון כל"ל (*ש"מ): יח] ל"ל ויעלה (ש"מ): יט] גי' ס"מ להכי נמי ושלא יתחייב כו'. ועי' ב"ח ושלר מפרשים מע"ש בזה: כ] הכתוב מדבר ואהאי קרא קאי (*שמכ"י): כא] ל"ל טומאתו (*ש"מ וכה"ר): כב] ל"ל אימוריך (*ב"ש): כג] ל"ל דעליה (*ש"מ): כד] ל"ל אפ"ה בטומאת (ש"מ): כה] ל"ל תל"ל טומאתו (*ש"מ): כו] גי' ל"ק וק"ל לג"ש נאמר כאן טומאתו ונאמר להלן טומאתו וליף כו'. ואמ"כ ל"ש הואיל כו' והסלר נמתק: כז] ל"ל ונפש (כי"ר, וכ"ה בהקדמה): כח] הראשון (*ש"מ): כט] היא (ש"מ): ל] הגוף קאי כדכתיב נפש כי תגע (שמכ"י): לא] בס"מ נוסף א"כ לא חש הכתוב לשונו. [כ"ס בד' ויונתן, אבל בשמכ"י נר' דכתוב לשינוי או לשינויין: לב] אף הוא בטומאת הגוף (ש"מ וכתה"י): לג] מתניתא דמפרש כו' איזה בריתא פירש יפה כל"ל (ש"מ, כי"פ): לד] ולקמיה (ד"ה): לה] מעשר שאמור בו לאו ולא נאמר וכו' (צ"ק וק"ם): לו] שרץ אשר יטמא לו וכתיב בתריה אבילת מעשר כו' (כתה"י): לז] ל"ל על (ש"מ): לח] ל"ל שתי (ש"מ):

ליקוטים

מאי משמע. יש מי שקורא המ"ם בפת"ח, ומפרש ששואל מהו המשמעות, כלשון מאי דבכל דוכתא. ואינו כן אלא המ"ם והאלף שניהם בנקודות ציר"י, והכי קאמר משמעות דקרא מאיזה מקום הוא. (של"ה תושב"ע)

ו) ואם לא נאמרו הייתי אומר כו' ל"ג הכא דליכא למיפך דיו דהא קלות נמי במיתה: **ואי באכילה מעשר.** קאמר דאם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על טומאת שרץ בלאו א) ועל החמורות במיתה ומדקלות על החמורות במיתה חמורות ב) נמי על הקלות במיתה לכך נאמרו חמורות: כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול: ג) תנו רבנן או אינו מביא אלא כיוצא בשלמים מה שלמים מיוחדים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף כל נאכל לשני ימים ולילה אחד נאכל ליום ולילה מנין תלמוד לומר [1]מבשר כל ששירין ג) נאכלין עולה שאין שיריה נאכלין מנין תלמוד לומר [1]זבח מנין לרבות העופות והמנחות עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע תלמוד לומר [2]אשר ד) הם מקדישים לי ° ואתי נותר חילול חילול מטומאה ואתי פיגול עון עון מנותר ומאחר שסופו לרבות כל דבר למה נאמר שלמים מעתה לומר לך מה שלמים מיוחדים שיש להן מתירין בין לאדם בין למזבח ה) אף כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליהן משום פיגול ו): העולה דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לכהנים עולת העוף דמה מתיר את בשרה למזבח חטאת העוף דמה מתיר את בשרה לכהנים פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים דמה מתיר את אימוריהן ליקרב: ומוציא אני את הקומץ ואת הלבונה והקטרת ומנחת ז) כהנים ומנחת כהן משיח ונסכים והדם ר"ש אומר מה שלמים מיוחדין שיש ח) בו על מזבח החיצון וחייבין עליו אף כל שישנן על מזבח החיצון חייבין עליו משום פיגול יצאו פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים דאין חייבין עליו משום פיגול [אמר מר] כיוצא בשלמים מאי ניהו בכור דנאכל לשני ימים ולילה אחד במאי אתי אי במה מצינו איכא למיפרך מה לשלמים שהן ט) טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אלא [1]מאם האכל יאכל הני תרי כללי דסמיכי אהדדי נינהו אמר רבא יא) כ)דאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכים זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט: עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע: הא מני רבי מאיר היא דתניא יב) ג)לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול דברי רבי מאיר אימא סיפא ומוציא אני מנחת נסכים והדם אתאן לרבנן ד)דתניא נסכי בהמה חייבין עליהן משום פיגול מפני שדם הזבח מתירן ליקרב דברי רבי מאיר אמרו לו והלא א)אדם מביא את זבחיו היום ה)ונסכין מיכן עד עשרה ימים אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בבאין עם הזבח אמר רב יוסף הא מני רבי היא דאמר לוג שמן של מצורע מתנותיו שרו ליה ומדמתנותיו שרו ליה מתנותיו מפגלי ליה דתניא ב)לוג שמן של מצורע מועלין בו עד שיזרוק הדם נזרק הדם לא נהנין ולא מועלין רבי אומר מועלין עד שיתן מתנותיו ושוין ג)שאסור באכילה עד שיתן מתן שבע ומתן בהונות אמרוה קמיה דרבי ירמיה אמר ו)גברא רבא כרב יוסף לימא כי הא מילתא

נאכל ליום ולילה מנין. לקמן בסוף דם חטאת (דף נא.) דרשינן מהיקישא דזאת התורה מה שלמים מפגלין כו' ונלמה דהאי תנא לית ליה ההוא היקישא דאי אית ליה לא היה צריך לכל הנך ייתורים: **ואתי נותר חילול חילול מטומאה ואתי פיגול עון עון מנותר.** מכאן הוה מצי למידק [לא] לקמן (דף נ:) דדבר הלמד בגזירה שוה מוחזר ומלמד בגזירה שוה:

ביוצא בשלמים מאי ניהו בכור.

משמע דבכור דמי לשלמים טופי משאר קדשים ובעלמא אינו כן דאמר (מנחות דף לא:) מה שלמים באין בנדר ונדבה אף כל בא בנדר ונדבה לב) **: אלא מאם האכל יאכל.** ואע"ג דאמרינן לעיל בסוף פרק שני (דף כח:) בשתי אכילות הכתוב מדבר תרתי שמע מינה מדלא כתיב האכל האכל או יאכל יאכל כדאמר בריש הקומץ רבה (מנחות דף יז:) ומיהו רבי אליעזר דמוקי לה התם בדרשא אחרינא נפקא ליה הך דרשא מקרא אחרינא וכרבא לג) דמפרש לעיל בסוף פרק שני (דף כח:) כולהו מקרא (אחרינא) [אריכא] ודריש מבשר זבח שלמיו מה שלמים מפגלין ומתפגלין כו' לא כמו שפירש שם בקונטרס מדכתיב זבח שלמים לד) דמשמע דמקיש זבח לשלמים אלא אהך בריתא סמיך והקשה ה"ר חיים אמאי שביק לשון הברייתא דהוה ליה למימר מה שלמים מיוחדים שיש להם מתירין בין לאדם בין למזבח ועוד דמליצנא דמפגל לה) ומתפגלין לא ממעטינ לו) דם דדם מפגל ומתפגל כדתניא בתוספתא ° דזריקה מפגלת ומתפגלת שהדם מפגל הבשר לז) ומתפגלת על ידי זריקה אם זרק על מנת לשפוך שיריס למחר: **ודונם בכלל ופרט.** ומ"מ לריכי ייתורי דלעיל דמכלל ופרט כ) לא מרבי אלא הדומה לפרט בכל דדין לח) :

ז) ואם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על החמורות במיתה הא מטומאת שרץ קאתיא ודיו לבא מן הדין להיות כנדון אמר זעירי קלות טומאת שרץ חמורות טומאת מת והכי קאמר אילו נאמר טומאת שרץ ונאמר מעשר ותרומה ולא נאמרה טומאת מת הייתי אומר [קלות] על הקלות בלאו א) ועל החמורות במיתה ומדקלות על החמורות במיתה ב) נמי על הקלות במיתה לכך נאמרו חמורות: כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול: ג)תנו רבנן או אינו מביא אלא כיוצא בשלמים מה שלמים מיוחדים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף כל נאכל לשני ימים ולילה אחד נאכל ליום ולילה מנין תלמוד לומר [1]מבשר כל ששירין ג) נאכלין עולה שאין שיריה נאכלין מנין תלמוד לומר [1]זבח מנין לרבות העופות והמנחות עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע תלמוד לומר [2]אשר ד) הם מקדישים לי ° ואתי נותר חילול חילול מטומאה ואתי פיגול עון עון מנותר ומאחר שסופו לרבות כל דבר למה נאמר שלמים מעתה לומר לך מה שלמים מיוחדים שיש להן מתירין בין לאדם בין למזבח ה) אף כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליהן משום פיגול ו): העולה דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לכהנים עולת העוף דמה מתיר את בשרה למזבח חטאת העוף דמה מתיר את בשרה לכהנים פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים דמה מתיר את אימוריהן ליקרב: ומוציא אני את הקומץ ואת הלבונה והקטרת ומנחת ז) כהנים ומנחת כהן משיח ונסכים והדם ר"ש אומר מה שלמים מיוחדין שיש ח) בו על מזבח החיצון וחייבין עליו אף כל שישנן על מזבח החיצון חייבין עליו משום פיגול יצאו פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים הואיל שאין [מ] על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול [אמר מר] כיוצא בשלמים מאי ניהו בכור דנאכל לשני ימים ולילה אחד במאי אתי אי במה מצינו איכא למיפרך מה לשלמים שהן ט) טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אלא [1]מאם האכל יאכל הני תרי כללי דסמיכי אהדדי נינהו אמר רבא יא) כ)דאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכים זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט: עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע: הא מני רבי מאיר היא דתניא יב) ג)לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול דברי רבי מאיר אימא סיפא ומוציא אני מנחת נסכים והדם אתאן לרבנן ד)דתניא נסכי בהמה חייבין עליהן משום פיגול מפני שדם הזבח מתירן ליקרב דברי רבי מאיר אמרו לו והלא א)אדם מביא את זבחיו היום ה)ונסכין מיכן עד עשרה ימים אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בבאין עם הזבח אמר רב יוסף הא מני רבי היא דאמר לוג שמן של מצורע מתנותיו שרו ליה ומדמתנותיו שרו ליה מתנותיו מפגלי ליה דתניא ב)לוג שמן של מצורע מועלין בו עד שיזרוק הדם נזרק הדם לא נהנין ולא מועלין רבי אומר מועלין עד שיתן מתנותיו ושוין ג)שאסור באכילה עד שיתן מתן שבע ומתן בהונות אמרוה קמיה דרבי ירמיה אמר ו)גברא רבא כרב יוסף לימא כי הא מילתא

מהיקישא דזאת התורה מה שלמים מפגלין כו' ונלמה דהאי תנא לית ליה ההוא היקישא דאי אית ליה לא היה צריך לכל הנך ייתורים: **ואתי נותר חילול חילול מטומאה ואתי פיגול עון עון מנותר.** מכאן הוה מצי למידק [לא] לקמן (דף נ:) דדבר הלמד בגזירה שוה מוחזר ומלמד בגזירה שוה:

ביוצא בשלמים מאי ניהו בכור.

משמע דבכור דמי לשלמים טופי משאר קדשים ובעלמא אינו כן דאמר (מנחות דף לא:) מה שלמים באין בנדר ונדבה אף כל בא בנדר ונדבה לב) **: אלא מאם האכל יאכל.** ואע"ג דאמרינן לעיל בסוף פרק שני (דף כח:) בשתי אכילות הכתוב מדבר תרתי שמע מינה מדלא כתיב האכל האכל או יאכל יאכל כדאמר בריש הקומץ רבה (מנחות דף יז:) ומיהו רבי אליעזר דמוקי לה התם בדרשא אחרינא נפקא ליה הך דרשא מקרא אחרינא וכרבא לג) דמפרש לעיל בסוף פרק שני (דף כח:) כולהו מקרא (אחרינא) [אריכא] ודריש מבשר זבח שלמיו מה שלמים מפגלין ומתפגלין כו' לא כמו שפירש שם בקונטרס מדכתיב זבח שלמים לד) דמשמע דמקיש זבח לשלמים אלא אהך בריתא סמיך והקשה ה"ר חיים אמאי שביק לשון הברייתא דהוה ליה למימר מה שלמים מיוחדים שיש להם מתירין בין לאדם בין למזבח ועוד דמליצנא דמפגל לה) ומתפגלין לא ממעטינ לו) דם דדם מפגל ומתפגל כדתניא בתוספתא ° דזריקה מפגלת ומתפגלת שהדם מפגל הבשר לז) ומתפגלת על ידי זריקה אם זרק על מנת לשפוך שיריס למחר: **ודונם בכלל ופרט.** ומ"מ לריכי ייתורי דלעיל דמכלל ופרט כ) לא מרבי אלא הדומה לפרט בכל דדין לח) :

ח) רש"י ד"ה ואי באכילת וכו' דלא תימא בהו מיתה אף במעשר ואם לא נאמרו כלום הייתי: **(ב) ד"ה כיוצא וכו' כיוצא הם"ד** ואח"כ מ"ה הני תרי וכו' בסוף הס"ד ואח"כ מ"ה הטל וכו' ביניהם הס"ד ואח"כ מ"ה סאכל כלל וכו' וכלל הס"ד ואח"כ מ"ה ודומס כו' הילכך:

מוסף רש"י

הני תרי כללי דסמיכי. והיכי מלי למילדם מייתיהו בכלל ופרט וכלל (ב"ק סד:) **הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט.** בכלל ופרט וכלל ותרבי ביה כל כעין הפרט (חולין סד.) **לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול.** אם פיגל בשמיטת אלשם: **שדם הזבח וכו'.** וכוי דבר שיש לו מתירין למזבח ונוסג בהן פיגול, וכל דבר שיש לו מתירין יש בו פיגול דגמרינן משלמים: **ונסכיו מכאן ועד י' ימים.** דאמר מר (מנחות מד:) מנמתס ונסכיסס אפילו למחר, אלמא לאו מזבחא ניהו: **אף אני לא אמרתי.** אם פיגל בזבח שיהו הנסכים שייגיע לסוף י' יומים מפוגלים, אלא בבאים עם הזבח (מנחות טו:) :

שיטה מקובצת

רש"י ד"ה רבי אומר מועלין עד שיתן ז' הזאות של נבות. כ"כ גלוין, דמודה הוא דכיון שניתנו מתנות המתנות שהן לוקח גבוה שוב אין מועלין בהן אע"פ שלא ניתן ממנו לגבוהו. ע"כ: **תוד"ה כיוצא בו'** ובעלמא אינו כן: כ"כ וד"ל דהכא אייתי לגבי אמילה, להכי מרבינן (הדמים) [הדומים] לאמילה (תוס' מהר"פ ד"ל) :

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פרק ה מהלכות מחוסרי כפרה הלכה ד:
לז ב מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה י:
לח ג מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְאִם הָאֵכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֶחְשַׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא:
ויקרא ז, יח
2. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְיִנָּזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מַקְדִּישִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:
ויקרא כב, ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואי באכילת וכו' דלא תימא בהו מיתה אף במעשר ואם לא נאמרו כלום הייתי: **(ב) ד"ה כיוצא וכו' כיוצא הם"ד** ואח"כ מ"ה הני תרי וכו' בסוף הס"ד ואח"כ מ"ה הטל וכו' ביניהם הס"ד ואח"כ מ"ה סאכל כלל וכו' וכלל הס"ד ואח"כ מ"ה ודומס כו' הילכך:

שינויי נוסחאות

א) בלאו וקלות על החמורות כל"ל (*ש"מ): **ב)** חמורות על הקלות נמי במיתה כל"ל (ש"מ): **ג)** כ"ל ששיריו (*ש"מ): **ד)** הגר"א גריס אל הקדשים (ויקרא כב, ג). וכ"ה בת"כ: **ה)** בס"י נוסף וחייבין עליהן משום פגול (*ש"מ): **ו)** פיגול מרבה אני חטאת העוף שיש לו מתירין לאדם מרבה אני פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שיש להם מתירין למזבח ומוציא וכו'. כ"ז מלאתי בס"י והיא נוסחת אמתית ולא גרס כלל העולה כו' (ש"מ): **ז)** ומנחת נסכים ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ונסכים והדם כל"ל (ש"מ): **ח)** שישנן על מזבח החיצון וחייבין עליהן משום פיגול אף כל כו' כל"ל (שמב"י): **ט)** כ"ל שאינן (ש"מ): **י)** כ"ל שכן (*ש"מ): **יא)** כ"ל רבינא (הגרי"ב. וכ"ה בכי"צ): **יב)** גי' כ"ל דתנן. ועי' מסה"ש לות ג. וע' שפ"ת מג ע"ת שמיסב גילקתנו. וע' לשלן לות לח: **יג)** נאמרו אלא קלות כל"ל (גליון). ודפס"י אתת כלום במקום קלות: **יד)** הוא דהוה אתיא כל"ל (ש"מ): **טו)** בטומאה (דיו רפ"ס וש"מ): **טז)** חמורות דהיינו טומאת מת על מעשר הקלות נמי במיתה כל"ל (ש"מ, ובעי"ז בכי"פ): **יז)** ופרט וכלל (*ש"מ): **יח)** כ"ל נוסף לפי שאין להם מתירין אלא למזבח (הגרי"ב ובעי"ז בצ"ק). ועי' גי' הס"מ בלות שאתת: **כ)** הקדשים מאימורי שלמים ילפי לפי שאין להם מתירין אלא למזבח ובשר כו' (ש"מ וכ"ה בד"ח בד"ם וש"ח וכיו"ב בכתה"י): **כא)** כלן הס"ד ומה"ד אלא מאם האכל והשאר נמתק (ב"ש). ועי' ב"מ: **כב)** הפרט הכתוב אחריהם כל"ל (*ש"מ): **כג)** מבשר זבח תחילה כו' מפורש כו' ולא הוי אתי אלא בבור (ש"מ): **כד)** שאם רצה היה יכול כל"ל (ש"מ): **כה)** יוסף הא מני רבי (*ש"מ): **כו)** תיכת נמי נמתק (*ש"מ): **כז)** קדשים דשמעינן ליה כו' הל"ל (כי"י וד"ו): **כח)** כ"ל מתירייו (ש"מ): **כט)** שיתן מתנותיו. (*שמב"י) וקר"ל כ' דמרש"י גר' שגרס בדברי רבי עד שיתן מתן ד': **ל)** הוא באכילה מדרבנן (*ש"מ): **לא)** ס"ל למיפרך (ש"מ): **לב)** בש"מ נוסף לאפוקי בכור. ועי' בה"ז: **לג)** כ"ל ורבא (צ"ק, וכ"ה בד"ו). וע' טה"ק: **לד)** שלמים דריש דמשמע (ש"מ). [בד"ו רפ"ט שלמי"]: **לה)** דמפגלין (ד"ו): **לו)** כ"ל ממעטינן (בה"ז וצ"ק): **לז)** הבשר אם זרק ע"מ לשפוך שיריס למחר ומתפגלת על ידי שחיטה אם שחט ע"מ לזרוק את הדם למחר כל"ל ע"פ הסוסק' (חי"נ ונש"ב). ועי' זבח"ל משב"ש: **לח)** בש"ש נוסף כלן דיבור מדם קנון: מני ר"מ [היא] דתניא. תימה אמאי לא מייתי מתניתין. הס"ד. ועי' מסה"ש לות ג:

א) ת"כ צו פט"ר ה"ג, אמור פרש"ד ד ה"ה, ועי' תוס' לקמן צח. ד"ה מה שלמים, **ב)** ב"ק סד: שבועות ה. חולין סו: כריתות לג. ע"ש, **ג)** תוספתא רפ"ה [מנחות טו: ע"ש. מיהו גם במשנה דלעיל דף מג. תנן לוג שמן של מצורע וכו' ורבי מאיר אומר חייבין עליו משום פיגול. ואולי יש לגרוס הכא דתנן לוג שמן וכו' והש"ס קיצר לישנא דמתניתין כמו בכמה שאר דוכתי כמ"ש תוס' סוכה ס. ד"ה בית, עוד שם יג. ד"ה ובהן, וכ"כ עוד שבועות יט: ד"ה שבועות דדרך הש"ס לקצר המשנה שהביא, וכ"כ עוד לעיל כד: ד"ה והרי]. וע' ש"נ אות לח, **ד)** תוספתא רפ"ס דזבחים נמצות טו:, **ה)** [עי' תוס' ר"ס ל: ד"ה ונתקלקלו], **ו)** לקמן ק: כתובות מג.], **ז)** שיך לעמ' הקודם, **ח)** ע"כ מעמ' הקודם, **ט)** צו פי"ג ה"ד, **י)** פ"ג ה"ה, **כ)** עירובין כח.